

domů o něm víckrát s nikým nemluvil, s výjimkou Gandalfa a Froda; nikdo jiný v Kraji nevěděl o jeho existenci, jak alespoň věřil. Frodo byl jediný, komu ukázal své vyprávění o výpravě, jež spisoval.

Svůj meč Žihadlo pověsil Bilbo nad krb a své báječné kroužkové brnění, dar trpaslíků z dračího pokladu, zapůjčil muzeu, totiž Domu pamětin ve Velké Kopanině. Ale v zásuvce doma v Dně pytle choval starý plášť s kapucí, který nosil na cestách; a prsten, zajištěný jemným řetízkem, zůstával v jeho kapse.

Vrátil se domů do Dna pytle 22. června ve svém dvaapadesátém roce (1342 k. l.) a v Kraji se nic zvláštního neudálo, dokud pan Pytlík nezačal připravovat oslavu svých sto jedenáctých narozenin (1401 k. l.) V tomto okamžiku začíná naše vyprávění.

---

## Poznámka o Krajových letopisech

Úloha, kterou hobiti na konci Třetího věku sehráli ve velkých událostech, jež vedly k začlenění Kraje do Obnoveného království, probudila v nich obecnější zájem o vlastní historii; a mnohé domácí tradice, jež byly do té doby převážně ústní, byly shromážděny a zapsány. Větší rodiny se také zajímaly o události v celém Království a mnozí jejich příslušníci studovali jeho starou historii a legendy. Koncem prvního století Čtvrtého věku se v Kraji nacházelo již několik knihoven, jež obsahovaly spoustu historických knih a záznamů.

Největší z těchto sbírek byly pravděpodobně v Podvěží, ve Velkých Pelouších a v Brandově. Naše vyličení konce Třetího věku je převzato zejména z Červené knihy Západní marky. Tento nejdůležitější pramen pro historii Války o Prsten získal svůj název tím, že byl dlouho uložen v Podvěží, v domově Hezounků, hejtmanů Západní marky. Byl to původně Bilbův soukromý deník, který s sebou Bilbo odnesl do Roklinky. Frodo jej přinesl zpět do Kraje spolu s mnoha volnými listy s poznámkami a během let 1420—1 k. l. téměř zaplnil jeho stránky svým líčením Války. K němu však byly připojeny a spolu s ním uchovány tři velké svazky vázané v kůži, jež mu dal Bilbo na rozloučenou. K těmto čtyřem svazkům byl v Západní marce dodán pátý, obsahující komentáře, genealogie a různou jinou látku týkající se hobitích členů Společenstva.

Původní Červená kniha se nedochovala, ale bylo pořízeno mnoho opisů, především z prvního svazku, pro potřebu potomstva dětí Pána Samvěda. Nejdůležitější opis však měl jinou historii. Byl přechováván ve Velkých Pelouších, ale napsán byl v Gondoru na žádost pravnuka Peregrinova a dokončen roku 1592 k. l. (172 Č. v.). Jeho jižní pisatel připojil poznámku: Findegil, královský písař, dokončil tuto práci v roce 172 IV. Je to do všech detailů přesný opis Vladykovy knihy z Minas Tirith. Tato kniha je opisem, pořízeným na žádost krále Elessara, z Červené knihy Periannath, a byla mu donesena vladykou Peregrinem, když odešel dožít do Gondoru v roce 64 IV.

Vladykova kniha byla tedy prvním opisem Červené knihy a obsahovala mnohé, co bylo později vypuštěno nebo ztraceno. V Minas Tirith k ní bylo připojeno mnoho poznámek a oprav, zejména ve slovech, jménech a citátech z elfích jazyků; a byla doplněna o zkrácené verze těch částí „Příběhu Aragorna a Arwen“, které nejsou zahrnuty v líčení Války. Celý příběh údajně zapsal Barahir, syn Správce Faramira, nějaký čas po odchodu krále. Hlavní důležitost Findegilova opisu však spočívá v tom, že jako jediný obsahuje celé Bilbovy „Překlady z elfštiny“. Ukázalo se, že tyto tři svazky byly velmi umným a učeným dílem, při jehož tvoření využíval mezi roky 1403 a 1418 všech dostupných zdrojů informací v Roklince, jak živých, tak dokumentárních. Protože jich však Frodo použil jen velmi málo a protože se cele věnují Starým časům, dále zde o nich nebude řeč.

Protože Smělmír a Peregrin se stali hlavami svých velkých rodin a současně udržovali osobní svazky s Rohanem a Gondorem, knihovny v Rádohrabech a Bralově Městci obsahovaly mnohé, co se neobjevilo v Červené knize. V Brandově bylo mnoho prací pojednávajících o Eriadoru a dějinách Rohanu. Některé z nich složil nebo započal Smělmír sám, ačkoli v Kraji byl připomínán především pro svůj „Rostlinopis Kraje“ a pro své „Počítání let“, v němž rozebíral vztahy kalendářů Kraje a Hůrky k rohanskému, gondorskému a roklinskému. Napsal také krátké pojednání „O starých slovech a jménech v Kraji“, kde projevil zvláštní zájem o objevování spřízněností s jazykem Rohirů u takových krajo­vých slov jako *pamětina* a u starých prvků v místních jménech.

Ve Velkých Pelouších byly knihy méně zajímavé pro Krajany, ačkoli důležitější pro obecné dějiny. Žádnou z nich nenapsal Peregrin, ale on i jeho následovníci sebrali mnoho rukopisů napsaných gondorskými písaři: hlavně opisy nebo výtahy z historií či legend vztahujících se k Elendilovi a jeho dědicům. Jedině zde v Kraji se našly rozsáhlé materiály pro dějiny Númenorejců a vzestupu Saurona. Právě ve Velkých Pelouších byl zřejmě s pomocí materiálu sebrané-

ho Smělmírem sestaven „Letopis“. Ačkoliv uváděná data jsou často dohadem, zvláště u Druhého věku, zasluhují pozornosti. Je pravděpodobné, že Smělmír získal pomoc a informace z Roklinky, kterou navštívil více než jednou. Tam, ač Elrond již odešel, ještě dlouho zůstali jeho synové a s nimi někteří Vznešení elfové. Říká se, že tam přesídlil Celeborn po odchodu Galadriel; ale není zpráv o tom, kdy sám nakonec vyhledal Šedé přístavy, a s ním odešla poslední živoucí památka na Staré časy ve Středozemi.